

EVROPSKA KONVENCIJA O ZAŠTITI ARHEOLOŠKE BAŠTINE (REVIDIRANA) IZ 1992. GODINE

PREAMBULA

Države članice Vijeća Evrope i druge države članice Evropske kulturne konvencije, potpisnice ove Konvencije,

uzimajući u obzir da je cilj Vijeća Evrope postizanje višeg stupnja saglasnosti između svojih članica, posebno u cilju očuvanja i ostvarivanja ideala i načela koja predstavljaju njihovu zajedničku baštinu, imajući u vidu Evropsku kulturnu konvenciju, potpisanu u Parizu, 19. decembra 1954., a posebno članove 1. i 5. te Konvencije,

imajući u vidu Konvenciju o zaštiti evropske arheološke baštine, potpisanu u Granadi, 3. oktobra 1985., imajući u vidu Evropsku konvenciju o prekršajima vezanoj uz kulturna dobra, potpisanu u Delfima, 23. juni 1985.,

imajući u vidu preporuke Parlamentarne skupštine koje se odnose na arheologiju i posebno Preporuke 848 (1978), 921 (1981) i 1072 (1988),

imajući u vidu Preporuku br. R (89) 5 koja se odnosi na zaštitu i unapređivanje arheološke baštine u kontekstu izrade urbanističkih i prostornih planova,

podsjecajući da arheološka baština ima suštinsko značenje za poznavanje historije čovječanstva,

potvrđujući da je evropska arheološka baština, koja pruža dokaze o historiji Staroga vijeka, ozbiljno ugrožena pogoršavanjem stanja zbog rastućeg broja velikih graditeljskih poduhvata, prirodnih opasnosti, tajnih i line naučnih iskopavanja ili nedovoljno razvijene svijesti javnosti,

potvrđujući da je važno uspostaviti, ukoliko ne postoje, odgovarajuće administrativne i naučne postupke nadzora, te da se potreba za zaštitom arheološke baštine mora odražavati u politici urbanističkog i prostornog planiranja i kulturnog razvitka,

naglašavajući da odgovornost za zaštitu arheološke baštine ne bi trebala snositi samo država koje se to direktno tiče već i sve evropske zemlje, u cilju smanjivanja opasnosti od pogoršavanja stanja i promoviranja njezine zaštite podsticanjem razmjene stručnjaka i uspoređivanjem iskustava,

uočavajući potrebu za dopunjavanjem načela utvrđenih Evropskom konvencijom za zaštitu arheološke baštine, potpisanom u Londonu, 6. maja 1969., slijedom razvoja politika planiranja u evropskim zemljama,

saglasile su se o sljedećem:

DEFINICIJA ARHEOLOŠKE BAŠTINE

Član 1.

1. Cilj ove (revidirane) Konvencije je zaštita arheološke baštine kao izvora evropskoga kolektivnog sjećanja i predmet historijskog i naučnog proučavanja.

2. U tu svrhu sastavnim dijelovima arheološke baštine smatraju se svi ostaci i predmeti, te drugi tragovi čovječanstva iz prošlih perioda:

i čije očuvanje i proučavanje pridonose utvrđivanju historijskog razvitka čovječanstva i njegovog odnosa s prirodnim okolišem,

ii za koje su iskopavanja ili nalazi i druge metode istraživanja čovječanstva i s njim povezanog okoliša glavni izvori informacija, i

iii koji su smješteni u bilo kojem području u nadležnosti stranaka Konvencije.

3. Arheološka baština obuhvaća građevine, objekte, skupine građevina, izgrađene lokalitete, pokretne predmete, spomenike druge vrste, kao i njihov kontekst, smještene na zemlji ili pod vodom.

IDENTIFIKACIJA BAŠTINE I MJERE ZAŠTITE

Član 2.

Stranke se obavezuju uspostaviti, sredstvima koja su prihvatljiva državi o kojoj je riječ, pravni sistem zaštite arheološke baštine, i to propisivanjem:

- i vođenja evidencije o arheološkoj baštini i utvrđivanja zaštićenih spomenika i područja,
- ii uspostavljanja zaštićenih arheoloških područja, čak i ukoliko nema vidljivih ostataka na zemlji ili pod vodom radi očuvanja materijalnih dokaza koje će proučavati budući naraštaji,
- iii obaveze nalaznika slučajnog nalaza predmeta arheološke baštine da o tome obavijesti nadležna tijela i preda otkrivene nalaze na ispitivanje.

Član 3.

U cilju očuvanja arheološke baštine i pribavljanja naučnog značenja arheološkog istraživačkog rada, stranke se obavezuju:

i na primjenu postupaka za izdavanje dozvola i obavljanja nadzora nad iskopavanjima i drugim arheološkim radovima na način koji bi:

- a) spriječio svako protiv zakonito iskopavanje ili premještanje dijelova arheološke baštine,
- b) osigurao da se arheološka iskopavanja i istraživanja provode naučnim metodama i osiguravaju:
 - da se uvijek kad je moguće primjenjuju nedestruktivne metode istraživanja,
 - da predmeti arheološke baštine ne ostanu nepokriveni ili ostavljeni izloženi za vrijeme ili nakon iskopavanja bez odgovarajućih mjera zaštite, očuvanja i upravljanja.
- ii da će osigurati da iskopavanja i druge potencijalno destruktivne tehnike provode samo stručne, posebno ovlaštene osobe,
- iii da će zahtijevati, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom, posebna prethodna odobrenja za upotrebu metalnih detektora i druge detekcijske opreme ili postupka arheološkog istraživanja.

Član 4.

Stranke se obavezuju da će primjenjivati mjere fizičke zaštite arheološke baštine, te u skladu s okolnostima, propisima predvidjeti:

- i da upravna tijela nadležna za područja predviđena za zaštićene arheološke cjeline imaju pravo sticati ili drugim odgovarajućim sredstvima štiti ta područja,
- ii zaštitu i očuvanje arheološke baštine, prije svega na samom lokalitetu,
- iii odgovarajući prostor za čuvanje arheoloških predmeta koji su premješteni s izvorne lokacije.

CJELOVITA ZAŠTITA ARHEOLOŠKE BAŠTINE

Član 5.

Stranke se obavezuju:

i preduzeti mjere za usaglašavanje i povezivanje pojedinih zahtjeva arheologije i razvojnih planova osiguravajući da arheolozi učestvuju:

- a) politikama planiranja izrađenima na način koji osigurava uravnotežene strategije zaštite, očuvanja i unapređivanja lokaliteta od arheološkog interesa,
- b) u različitim fazama izrade razvojnih planova,
- ii osigurati da se arheolozi, gradski i regionalni planeri sistematski međusobno savjetuju kako bi omogućili:
 - a) izmjene onih razvojnih planova koji bi mogli imati štetne učinke na arheološku baštinu,
 - b) dovoljno vremena i sredstava za izradu primjerene naučne studije o lokalitetu te objavljivanje nalaza studije,
- iii osigurati da se u procjenama uticaja okoliša i odlukama koje iz njih proističu u potpunosti uzmu

u obzir arheološke lokalitete i njihov okoliš,

iv predvidjeti propisima, u slučaju pronalaska predmeta arheološke baštine tokom gradnje, njihovu zaštitu na samom lokalitetu kada je to moguće,

v osigurati da otvaranje arheoloških lokaliteta za javnost, a posebno bilo kakvi pripremni građevinski radovi potrebni za prihvatanje velikog broja posjetitelja, ne prouzrokuju štetne posljedice na arheološka i naučna svojstva takvih lokaliteta i njihovog okoliša.

FINANSIRANJE ARHEOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA I ZAŠTITE

Član 6.

Stranke se obavezuju:

i da će osigurati javnu finansijsku podršku državnih, regionalnih i lokalnih tijela vlasti za arheološka istraživanja u skladu s njihovim nadležnostima,

ii da će povećati materijalna sredstva za zaštitno arheološko iskopavanje i istraživanje, i to:

a) preduzimanjem odgovarajućih mjera kako bi se pri realizaciji velikih javnih ili privatnih razvojnih planova predvidjela sredstva iz javnog ili privatnog sektora za pokrivanje ukupnih troškova svih potrebnih pratećih arheoloških radova,

b) predviđanjem sredstava u budžetu za ovakve radove na isti način kao i za studije uticaja uvjetovane mjerama predostrožnosti kod planiranja zaštite okoliša i regionalnog planiranja, i to za preliminarna arheološka iskopavanja i istraživanja i sažeti naučni prikaz stanja, te cjelovito objavljivanje i evidentiranje nalaza.

PRIKUPLJANJE I ŠIRENJE NAUČNIH INFORMACIJA

Član 7.

U cilju lakšeg proučavanja i širenja znanja o arheološkim nalazima stranke se obavezuju:

i izraditi ili ažurirati preglede, popise i karte arheoloških lokaliteta na područjima pod svojom nadležnosti,

ii preduzeti sve praktične mjere osiguranja, nakon provedenih arheoloških radova, izradu nacrtu sažetka naučnog prikaza stanja kojeg je moguće objaviti prije potrebnoga sveobuhvatnog objavljivanja detaljnih specijaliziranih studija.

Član 8.

Stranke se obavezuju:

i da će olakšati nacionalnu i međunarodnu razmjenu predmeta arheološke baštine u stručne i naučne svrhe, preduzimajući istovremeno odgovarajuće korake kako bi osigurale da takav promet ni na koji način ne nanese štetu kulturnoj i naučnoj vrijednosti tih predmeta,

ii da će promovirati povezivanje informacija o tekućim arheološkim iskopavanjima i istraživanjima, te pridonositi organizaciji međunarodnih istraživačkih programa.

PODIZANJE SVIJEŠTI JAVNOSTI

Član 9.

Stranke se obavezuju:

i da će provoditi obrazovne akcije u cilju podizanja i razvijanja svijesti javnosti o vrijednostima arheološke baštine za razumijevanje prošlosti, te o prijetnjama toj baštini,

ii da će promovirati mogućnosti pristupa javnosti važnim dijelovima arheološke baštine, posebno lokalitetima, te podsticati javno izlaganje odgovarajućih zbirki arheoloških predmeta.

SPRJEČAVANJE NEZAKONITOG PROMETA PREDMETA ARHEOLOŠKE BAŠTINE

Član 10.

Stranke se obavezuju:

i osigurati da nadležna tijela javne vlasti i naučne ustanove prikupljaju podatke o svim utvrđenim nezakonitim iskopavanjima,

ii obavijestiti nadležna tijela države porijekla, koja je stranka ove Konvencije, o svim ponudama predmeta za koje se sumnja da potiču iz nezakonitih iskopavanja ili protiv zakonito odnesenih sa službenih iskopavanja, te osigurati potrebne podatke o tome,

iii preduzeti potrebne korake kako bi osigurale da muzeji i slične ustanove čiju politiku akvizicije nadzire država ne pribavljaju predmete arheološke baštine za koje se sumnja da potiču s nenadziranih nalaza ili protuzakonitih iskopavanja ili protiv zakonito odnesenih sa službenih iskopavanja,

iv da će muzejima i sličnim ustanovama smještenim na teritoriji stranke čija politika akvizicije nije pod državnim nadzorom:

a) proslijediti tekst ove (revidirane) Konvencije,

b) preduzeti sve kako bi osigurale da spomenuti muzeji i ustanove poštuju načela postavljena u stavu 3. ovoga člana,

v da će ograničiti, u najvećoj mogućoj mjeri, putem obrazovanja, informiranja, budnosti i saradnje, premještanje predmeta arheološke baštine koji potiču iz nenadziranih nalaza ili protivzakonitih iskopavanja ili protivzakonito odnesenih sa službenih iskopavanja.

Član 11.

Ova (revidirana) Konvencija ne utiče na postojeće ili buduće bilateralne ili multilateralne ugovore između stranaka Konvencije vezane uz nezakoniti promet predmeta arheološke baštine ili njihov povrat zakonitom vlasniku.

UZAJAMNA TEHNIČKA I NAUČNA POMOĆ

Član 12.

Stranke se obavezuju:

i da će pružati jedna drugoj tehničku i naučnu pomoć, spajanjem iskustava i razmjenom stručnjaka, u pitanjima vezanim uz arheološku baštinu,

ii da će podsticati, u skladu s odgovarajućim nacionalnim zakonodavstvom ili obavezujućim međunarodnim ugovorima, razmjenu stručnjaka za zaštitu arheološke baštine, uključujući i one odgovorne za daljnje usavršavanje.

NADZOR NAD PRIMJENOM (REVIDIRANE) KONVENCIJE

Član 13.

U smislu ove (revidirane) Konvencije, komisija stručnjaka, koje je u skladu s članom 17. Statuta Vijeća Evrope osnovao Odbor ministara Vijeća Evrope, nadgledat će primjenu (revidirane) Konvencije, a osobito:

i povremeno izvještavati Odbor ministara Vijeća Evrope o stanju politike zaštite arheološke baštine u državama potpisnicama ove (revidirane) Konvencije i primjeni načela koja su obuhvaćena ovom (revidiranom) Konvencijom,

ii predlagati mjere Odboru ministara Vijeća Evrope za provedbu odredbi ove (revidirane) Konvencije, uključujući multilateralne aktivnosti, reviziju ili izmjene i dopune (revidirane) Konvencije, te informiranje javnosti o ciljevima ove (revidirane) Konvencije,

iii davati preporuke Odboru ministara Vijeća Evrope u vezi s pozivima državama koje nisu članice Vijeća Evrope da pristupe ovoj (revidiranoj) Konvenciji.

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 14.

1. Ova (revidirana) Konvencija otvorena je za potpisivanje članicama Vijeća Evrope i drugim državama strankama Evropske kulturne konvencije.

Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja čuvaju se kod Glavnog sekretara Vijeća Evrope.

2. Ni jedna država stranka Evropske konvencije o zaštiti arheološke baštine, potpisane u Londonu, 6. maja 1969., ne može položiti instrumente ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja, ako nije istovremeno ili naknadno otkazala navedenu Konvenciju.

3. Ova (revidirana) Konvencija stupa na snagu šest mjeseci od dana kada su četiri države, uključujući najmanje tri države članice Vijeća Evrope, izrazile saglasnost o prihvatanju obaveza iz ove (revidirane) Konvencije u skladu s odredbama prethodnih stavova.

4. U slučaju da u primjeni prethodnih dvaju stavova otkazivanje Konvencije od 6. maj 1969. ne stupi na snagu istovremeno sa stupanjem na snagu ove (revidirane) Konvencije, ugovorna strana se može, prilikom polaganja instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja, obavezati da će nastaviti primjenjivati Konvenciju od 6. maja 1969. do stupanja na snagu ove (revidirane) Konvencije.

5. U odnosu na svaku državu potpisnicu koja naknadno izrazi svoju saglasnost o prihvatanju obaveza, (revidirana) Konvencija stupa na snagu šest mjeseci od dana polaganja instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja.

Član 15.

1. Nakon stupanja na snagu ove (revidirane) Konvencije, Odbor ministara Vijeća Evrope može pozvati bilo koju državu nečlanicu Vijeća i Evropsku ekonomsku zajednicu da pristupi (revidiranoj) Konvenciji na temelju odluke koju donosi većina u skladu s članom 20. tački d Statuta Vijeća Evrope, te jednoglasnim glasanjem predstavnika ugovornih strana ovlaštenih da budu u Vijeću.

2. U odnosu na sve države koje pristupaju, ili koje bi trebale pristupati, Evropskoj ekonomskoj zajednici, (revidirana) Konvencija stupa na snagu šest mjeseci od dana polaganja instrumenta pristupanja kod Glavnog sekretara Vijeća Evrope.

Član 16.

1. Sve države mogu, prilikom potpisivanja ili polaganja instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja, odrediti teritorij ili teritorije na koje se (revidirana) Konvencija primjenjuje.

2. Sve države mogu naknadno, saopćenjem upućenim Glavnom sekretaru Vijeća Evrope, proširiti primjenu (revidirane) Konvencije na teritorij naveden u tom saopćenju. U odnosu na taj teritorij (revidirana) Konvencija stupa na snagu šest mjeseci od dana kad je Glavni sekretar primio saopćenje.

3. Svako saopćenje dano u skladu s prethodna dva stava, u odnosu na teritorij naveden u tom priopćenju, može biti opozvano obaviješću upućenom Glavnom sekretaru. Opoziv stupa na snagu šest mjeseci od dana kad je Glavni sekretar primio to saopćenje.

Član 17.

1. Sve stranke mogu u bilo koje vrijeme otkazati (revidiranu) Konvenciju upućivanjem obavijesti Glavnom sekretaru Vijeća Evrope.

2. Takvo otkazivanje stupa na snagu šest mjeseci od dana kad je Glavni sekretar primio obavijest.

Član 18.

Glavni sekretar Vijeća Evrope obavještava države članice Vijeća Evrope, ostale države stranke Evropske kulturne konvencije i sve države ili Evropsku ekonomsku zajednicu, koje su pristupile ili su

pozvane da pristupe ovoj (revidiranoj) Konvenciji o sljedećem:

- i svakom potpisu,
- ii polaganju svakog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja,
- iii svakom datumu stupanja na snagu ove (revidirane) Konvencije u skladu sa članovima 14., 15. i 16.,
- iv svakom drugom aktu, obavijesti ili dopisu u vezi s ovom (revidiranom) Konvencijom.

Posvjedočujući gore izneseno, propisno ovlašteni potpisnici potpisali su ovu revidiranu Konvenciju.

Sastavljeno u Valletti, 16. januara 1992., na engleskom i francuskom, s tim da su oba teksta mjerodavna, u po jednom primjerku koji će biti pohranjen u arhivu Vijeća Evrope. Glavni sekretar Vijeća Evrope prenijet će ovjerene kopije svim državama članicama Vijeća Evrope, drugim državama potpisnicama Evropske kulturne konvencije i svim državama nečlanicama ili Evropskoj ekonomskoj zajednici pozvanim da pristupe ovoj (revidiranoj) Konvenciji.